

Forfatter: Kierkegaard, Søren

Titel: Diverse

Citation: Kierkegaard, Søren: "Diverse", i Kierkegaard, Søren: *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 27*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Johnny Kondrup; Tonny Aagaard Olesen; Steen Tullberg, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2010 . Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-p440-txt-shoot-id59f954d0-dbfe-4b78-a264-b6f192a8e021.pdf> (tilgået 29. juli 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 27

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.
[Læs CC0-erklæringen](#)

[a] Antydet i en ældre Journal.

En Slags Fabel

eller

en simpel Fortælling.

Der levede engang i en Kjøbstad et Liniedanser Danser-Selskab. De Fleste af dem vare saadan almindelige Dansere, der i Elevationens Spring kunde hæve sig omtrent fra Linien. Men der var een af dem som i Elevationens Spring kunde hæve sig . Han var af Alle anset for den første Danser, Beundringens Gjenstand, som altid hilsendes med Jubel, altid høstede stormende Bifald. Saa var der endnu en Danser i hiint Selskab i hiin Kjøbstad; han kunde i Elevationens Spring hæve sig omtrent fra Linien. Han var imidlertid ikke blot ikke første Danser, nei han var ikke engang Danser, men kun Surnumerair, og benyttedes endogsaa i denne Egenskab saa sjældent som muligt, da Directionen neppe vovede at bruge ham. Saasnart han kom frem og gjorde sit Spring, grinede Parterre og Gallerie, hujede og støiede, peeb i Fingrene ad ham, smeed Frugt og hvad man ellers havde ved Haanden paa ham, Alt i den Mening, at hans Præstation var en Art Galskab eller Besathed, at Mennesket egentlig burde indespærres som Sindssvag. Thi at *denne* Dansers Præstation, at just *den* var det Overordentlige, det kunde da Mængden med sin bedste Villie ikke faae i sit Hoved. At Noget, der var saa himmelvidt forskjelligt fra det Almindelige, Noget, der var saa himmelvidt forskjelligt fra den Dansers Præstation, der af Alle ansaaes for den Første og beundredes:^b nei, det kunde Mængden ikke fatte; noget Saadant, sluttede Mængden, maa være Afsindighed. Og der var heller Ingen, som søgte at oplyse Mængden om dens Vildfarelse. Den saakaldte første Danser (hvem vi her ville kalde A i Modsætning til denne anden Danser, som vi ville kalde B) havde jo være[t] nærmest dertil, men han vogtede sig vel – af gode Grunde.

b at det skulde være det Overordentlige

Danseren A sagde ved sig selv. »At B. præsterer det Overordentlige, seer jeg meget godt; men vilde jeg gjøre Menneskene opmærksomme derpaa, saa var jeg da gal. Selv føler jeg det vel stundom som et

[c] eller at gjøre Miner

Forræderie af mig; men det gjælder her ikke om en Ubetydelighed, det gjælder om Alt. Blive Menneskene opmærksomme paa ham, og at det er det Overordentlige, saa er jeg saa godt som Ingenting, istedetfor at jeg nu (priset være Mængdens Uforstand, og den Opfindelse, at Mængden er Dommeren) er Alt – han noget halvgalt, forrykt Noget. Sandt nok, endog det, at jeg kan udmærke mig fremfor de andre Dandsere, skylder jeg ham, eller at jeg har gaaet i Skole hos ham. Men det veed Ingen – og det maa forties. Dette lader sig ogsaa let gjøre, naar jeg blot tier; thi han er for stolt til at sige et Ord, eller blot at ymte derom – før skulde en død Mand falde paa at snakke af Skole^[c] end han at sige eet eneste Ord, eller med en Mine at forraade det Mindste. Og dernæst, selv om han sagde det, Mængden vilde ikke forstaae ham. Snurrt nok, det har han selv gjort mig opmærksom paa – for at vise mig, hvor tryk og sikker jeg kan være i Bedraget. Overhovedet behøver jeg blot at spørge ham, om det Klogeste jeg kan gjøre (hvilket er det Skadeligste for ham), da siger han mig det selv; og Ingen veed det, som han. Inderst inde i sit stille Sind foragter han mig vistnok; men hans Inderst-Inde er som udenfor Verden, det er som om en Mand i China foragtede mig. Og endeligen han er for stor og for stolt til at bryde sig om nogensomhelst Anerkjendelse, eller rettere stor og stolt nok til just at finde Tilfredsstillelse i dette vanvittige Forhold. Deraf profiterer jeg; og hvo veed, maaskee er han inderst inde for ophøiet til endog at foragte mig; men vist er det, han omgaaes mig altid meget venskabeligt.«

Dandseren B. derimod sagde ved sig selv. »Det følger af sig selv, at jeg har det i min Magt at slaae saaledes af, at jeg kun hæver mig i halv Høide fra Linien^d – saa er jeg Beundringens Gjenstand. Det kunde ogsaa være fortjent Straf over den Forræder, som nu er N° 1 ved at fortie Sandheden. Men at dandse er min Kunst og at kunne er min Genialitet en høiere Magts Gave, som redeligt og ærligt skal udtrykkes for hvad den er, det Modsatte er et Forræderie mod Forsynet.« – »I Betragtning af, at jeg lever i en Kjøbstad« sagde han til sig selv »kunde det næsten menneskeligt talt kaldes en Pligt mod mig selv, at slaae Noget af; jeg kunde jo ogsaa slaae saa meget af, at jeg blev den beundrede første Dandser, og saa lidt efter lidt vænne Menneskene til at forstaae det Overordentlige. Men nei, dette er en foragtelig Klogskab, hvormed man ikke gudfrygtigt elsker sin Genialitet, men feigt og usselt elsker sig selv.« Saa blev han sig selv tro i at opretholde sin Overordentlighed; saaledes levede han, saaledes døde han – ak, ogsaa en Dandser kan blive Martyr.

d altsaa kun en lille Kjende høiere end A

Moral.

De ligefremme Comparationer: *større, størst*, dette Større, Størst er hvad der gjør Lykke i Verden, er Gjenstand for Beundring, o: s: v:; thi dette Større, Størst er blot Grads-Forskjel, quantitativ Bestemmelse indenfor den fælles Qvalitet og Maalestok med det større Antal Mennesker – og Menneskenes Beundring er^e væsentligen Selvkjerlighed. *Det Overordentlige* er: den forskjellige Qvalitet. Det Overordentlige har det naturligviis i sin Magt, feigt og verdsligt at skjule, hvilke overordentlige Kræfter det har, at slaae saa meget af, at det bliver et Allerstørst i Forhold til Størst; Gjør det ikke det, elsker det Gud og Sandheden, ærer det takkende Gud ved at være hvad det er heelt og fuldt: saa er det eo ipso Martyr. Saaledes vil det altid gaae det Overordentlige i en Kjøbstad – og hvad er vel hele denne Verden Andet end en Kjøbstad, hvor Mængden, som Intet forstaaer og ingen Maalestok har, mindst for det Overordentlige, er Instantsen; og hvor de Enkelte, der indtage Positionerne: Større, Størst i Sømmensværgelse med den uvidende Mængde selvkjerligt forraade det Overordentlige. Dog Mere kan man ikke med Billighed forlange af Større og Størst; thi Den der, naar han selv er »Større« eller »Størst«, i Sandhed anerkjender det Overordentlige, han har – en overordentlig Resignation, og var saaledes selv i en anden Sphære det Overordentlige. I Idealitetens Verden, i en Ynglings Phantasie er der ingen Collision; der gjælder det: er Du det Overordentlige, da stræb Du blot ganske nøiagtigt at være det, saa er der i al Evighed ingen Tvivl om, at Du jo ogsaa vil gjælde for det Overordentlige. Anderledes i denne Verden, hvor derfor en Yngling, som var det Overordentlige, vilde komme i en tragisk Misforstaaelse: han vilde anstrenge sig mere og mere, opoffre sig mere og mere i den Formening saa at naae Anerkjendelsen, elskeligt uvidende om, at han modarbejdede sig selv, blot mere og mere fremskyndede sin egen Undergang, fordi der for det Overordentlige er i denne Verden kun een Vei til Lykke og Anerkjendelse, det at slaae af.⁹ I denne Verden er Collisionen, og er den, at det Overordentlige colliderer med den Egoisme, som er den uvidende Mængdes, og med den Egoisme, som er de noget mere Videndes Misundelse. Og denne Sømmensværgelse: Mængdens Uvidenhed og de Videndes Misundelse er det Overordentliges Martyrium. Den uvidende Mængde bliver i Almindelighed den aabenbar Skyldige, der forhaaner, forfølger, ihjelslaaer det Overordentlige; men de Videndes Misundelse, der i skjult Forræderie, lumsk holde sammen med Mængdens Uvidenhed, er en langt forfærdeligere Skyld. For Mængden maa der, og saa sandt, bedes: tilgiv dem, de vide ikke hvad de gjøre. Men hvorledes skal der bedes for de Vidende, der vistnok ikke gjøre det, men meget godt vide, hvad Mængden gjør, og ikke forhindre det!

e , som alt Menneskeligt i Almindelighed,

[f] det har det i sin Magt at tage et klogt Hensyn til, at det jo er de medlevende Mennesker der afgive Instantsen, som bedømmer det Overordentlige; det har det i sin Magt, falskt at udgive sig selv, ved at opgive, hvad der, som Tjenende, ethisk svarer til det Overordentlige: Ophøiethedens og Selvfornegtelsens Hensynsløshed.

g I denne Verden er Collisionen, ikke som om Verden hader *det* Overordentlige, nei men Verdens Misundelse retter sig uforandret mod hver Den, der samtidigt er og vil være det Overordentlige, altsaa mod *den* Overordentlige, mod *den samtidige* Overordentlige; dog har naturligviis Verdens Misundelse paa en Maade den Fortjeneste af Sandheden, at den bidrager til at gjøre det aabenbart, naar Nogen uberettiget vil være det Overordentlige.